

Rektor

Handläggare:

Rikard Skårfors
FD, Utbildningsledare
Rektors kansli, Ledningssekretariatet

Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet)

Yttrande över betänkandet Framtidsval – karriärvägledning för individ och samhälle (SOU 2019:4)

Stockholms universitet har av Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) anmodats att inkomma med synpunkter på betänkandet *Framtidsval – karriärvägledning för individ och samhälle* (SOU 2019:4). Universitetet har följande att anföra.

Generella synpunkter

Stockholms universitet stöder de huvudsakliga förslagen (avsnitt 10.1, s. 275) om åtgärder för att förtydliga vägledningen och stärka dess kvalitet. Det helhetsgrepp utredningen tar avseende studie- och yrkesvägledning torde enligt universitetet ge goda förutsättningar för att satsningarna ska ge avtryck i verksamheter och slutligen för individerna. Universitetet har några synpunkter och kommentarer avseende några av de enskilda förslagen, vilka redovisas i det följande.

Specifika synpunkter

Benämningen karriärvägledning

Stockholms universitet tillstyrker förslaget (avsnitt 10.2, ss. 276ff.) att använda begreppet karriär i relation till både verksamhet och profession. Genom att benämningen karriär börjar användas redan från grundskolan kan innebörden och tyngden i begreppet bättre anpassas till den internationella och den vetenskapliga definitionen. Möjligen kan det bidra till ökad förståelse för hur karriärprocesser kan se ut i ett föränderligt och komplext arbetsliv. Det kan även lyfta skolans vägledning som företeelse samt bidra till att höja elevernas valkompetens och hjälpa dem att se det livslånga lärandet som en naturlig del av karriärprocessen. Vårt att påpeka är dock att engelskans ”career”, som åsyftas internationellt, skiljer sig i innebörd och konnotationer från det svenska ordet ”karriär” som ju inrymmer antaganden om framgång i arbetslivet.

Framtidsval i grundskolan

Utredningen föreslår (avsnitt 10.5, ss. 297ff.) ”framtidval” som ett nytt obligatoriskt inslag i grundskolan, grundsärskolan och specialsolan. Så länge detta inte tar timmar från

ämnesundervisningen tillstyrker Stockholms universitet förslaget, särskilt som det jämfört med karriärvägledning har en bredare ansats och kan behandla annat än utbildning och yrke.

Karriärvägledningsperspektiv i gymnasieutbildningen

Stockholms universitet tillstyrker förslaget (avsnitt 10.5.5, ss. 313ff.) om ett stärkt karriärvägledningsperspektiv i gymnasieskolan. Dock förefaller utredningen vilja göra en åtskillnad mellan elever på högskoleförberedande respektive yrkesförberedande program, i det att individuella vägledningssamtal förespråkas för de förra medan arbetslivsanknytning betonas för de senare. Universitetet vill betona att det varken kan förutsättas att elever från högskoleförberedande program kommer att studera vidare eller att elever på yrkesprogram inte kommer att göra det.

Karriärvägledningsperspektiv i examensbeskrivningar för lärarutbildningarna

Stockholms universitet saknar en konsekvensanalys för lärarutbildningen av utredningens förslag att införa ”krav på kunskaper om ämnesspecifika perspektiv på karriärvägledning i undervisningen” (avsnitt 10.11, s. 328) i examensmålen. Det är redan stofffrängsel i examensmålen för grundlärarexamen och ämneslärarexamen, och om något ska införas önskar universitetet ett klargörande om vad som istället ska minskas.

Utbildning till karriärvägledare

Stockholms universitet stöder förslaget (avsnitt 10.12, ss. 333ff.) att utöka antalet utbildningsplatser och tillföra medel till utbildningen av karriärvägledare men konstaterar att bristen på disputerade lärare inom området utgör ett hinder för ökad dimensionering. Denna brist kan endast åtgärdas på längre sikt genom att fler vägledarutbildade går vidare till studier på avancerad nivå, t.ex. genom ett mastersprogram, och därefter till forskarutbildning exempelvis inom forskarskolor som ju även utredningen förordar.

Universitetet anser att införandet av ämnet framtidsval föranleder en översyn av examensmålen för vägledarutbildningen, men även av utbildningens längd; den är redan idag kort i förhållande till kunskapsmål och innehåll.

Att erbjuda en förkortad utbildning om 90 högskolepoäng för personer som redan har en högskoleutbildning (s. 336) kan vara positivt, men universitetet vill betona att behörighetskraven till en förkortad utbildning måste säkerställa att de sökande har en relevant kompetens sedan tidigare. Det bör även vara upp till varje lärosäte att upprätta en sådan utbildning. Denna förkortade variant av utbildningen bör rikta sig mot dem som redan idag arbetar som studie- och yrkesvägledare och har en examen. De som redan arbetar inom yrket men inte har en studie- och yrkesvägledarexamen och inte heller har en annan adekvat högskoleexamen bör hänvisas till ordinarie kandidatprogram.

Uppdrag till Skolverket om digitala vägledningsverktyg

Stockholms universitet är positivt till utveckling av en digital och interaktiv vägledningstjänst och till ett gemensamt system som bygger på standarder och gemensamma överenskommelser (avsnitt 10.13, ss. 338ff.). Tillräckliga resurser måste dock säkras för utveckling och förvaltning samt kompetensutveckling. Universitetet vill även betona att en digital tjänst inte kan ersätta lagstadgad rätt till vägledning i skolor och kommuner utan är ett kompletterande arbetsredskap och en service till medborgarna.

Detta beslut är fattat av rektor, professor Astrid Söderbergh Widding, i närvaro av prorektor, professor Clas Hättestrand, och universitetsdirektör Eino Örnfeldt. Studeranderepresentanter har informerats och haft tillfälle att yttra sig. Övrig närvarande har varit Rikard Skårfors, Ledningssekretariatet (protokollförare).

Astrid Söderbergh Widding

Rikard Skårfors